

**ISSUE
Nº77**

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

**3RD INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
CONFERENCE**

**SCIENTIFIC PROGRESS:
THEORIES, APPLICATIONS
AND GLOBAL IMPACT**

MARCH 2-4, 2026, BRAGA, PORTUGAL

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

Proceedings of the 3rd International Scientific
and Practical Conference
**"Scientific Progress: Theories, Applications
and Global Impact"**
March 2-4, 2026
Braga, Portugal

Collection of Scientific Papers

Portugal, 2026

UDC 01.1

Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Scientific Progress: Theories, Applications and Global Impact» (March 2-4, 2026, Braga, Portugal). European Open Science Space. 2026.

ISBN 979-8-89704-969-1 (series)

DOI 10.70286/EOSS-02.03.2026

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The conference is registered in the database of scientific and technical events of UkrISTEI to be held on the territory of Ukraine (Certificate №1054 dated 22.12.2025).

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

ISBN 979-8-89704-969-1

CONTENT

Section: Agricultural Sciences

- Дрозденко А.Ю., Сердюк П.В., Христенко А.О.*
ФОРМУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ КАРТОПЛІ ЗА
ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ СТРОКІВ ПРОРОЩУВАННЯ..... 12

Section: Architecture and Construction

- Chudyk I., Dobryanskyu I., Dobryanska L.*
INFLUENCE OF CLIMATE FACTORS ON DESIGN SOLUTIONS OF
BUILDINGS AND STRUCTURES..... 16

Section: Art History and Literature

- Цюряк І.*
ХУДОЖНЬО–ВИКОНАВСЬКИЙ ТАНДЕМ ВИКЛАДАЧА ТА
КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В КЛАСІ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ 20

- Міль С.В.*
СКЕТЧІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОГНІТИВНОГО ПІДСИЛЕННЯ
ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ..... 23

- Вергунов С.В., Вергунова Н.С., Стадник А.О.*
МУЛЬТИСЕНСОРНИЙ ДИЗАЙН В ІНТЕР'ЄРІ..... 25

- Чернишова А.М., Мисечко С.Л.*
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СПІВТВОРЕЦЬ ЗВУКОВОГО
ЛАНДШАФТУ: ЕТИКА, КРЕАТИВНІСТЬ ТА МЕЖІ ЛЮДСЬКОГО
В ТЕАТРАЛЬНІЙ ЗВУКОРЕЖИСУРІ..... 29

- Савич О.М., Гулієва Д.О.*
ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗУ ГЕРОЯ В ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ..... 32

Section: Automation and Robotics

- Суботін О., Новіков Д., Новікова Н.*
РА НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ЯК
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЗМІНИТЬ МАЙБУТНЄ
ПРАЦІ ТА СУСПІЛЬСТВА..... 36

Section: Biology and Microbiology*Хоменко С., Лю М.*ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЙНИХ РЕЗЕРВІВ
СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У СПОРТСМЕНІВ-БОРЦІВ..... 40**Section: Chemistry***Кормош Ж., Задорожна О., Люльченко Л., Бохан Ю.*

НОВА АНАЛІТИЧНА ФОРМА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФЛУРБПРОФЕУ 43

Section: Economy*Станіславик О.В., Земцов О.О.*ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ МАЛИХ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ, СТРУКТУРНІ
ОСОБЛИВОСТІ ТА МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ..... 48*Назарова Г., Леонічева Д.*НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВПО В УКРАЇНІ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ 52*Semenchenko A., Vereshchaka A.*ECONOMIC CONSEQUENCES OF FORCED MIGRATION OF
UKRAINIANS UNDER MARTIAL LAW..... 56*Luhova V., Mohylevska L., Dorotiuk D.*DEVELOPMENT OF CHARITABLE ACTIVITY UNDER MARTIAL
LAW IN UKRAINE..... 68*Luhova V., Kasmin D., Shulha I.*SOCIAL PROTECTION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN
UKRAINE: INSTITUTIONAL CHALLENGES AND PATHWAYS TO
SUSTAINABLE INTEGRATION..... 76*Іванісов О., Кривенко Р.*ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ
НА ПРОФЕСІЙНУ САМОРЕАЛІЗАЦІЮ..... 83*Ачкасова О., Булавіна І.*СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО
ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ..... 87

НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВПО В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Назарова Галина

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри соціальної економіки
ORCID ID: 0000-0003-4893-5406

Леонічева Дар'я

здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня
Кафедра соціальної економіки
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, Україна

За нинішніх умов повномасштабної війни в Україні питання соціальної адаптації ВПО набуває особливої актуальності. Воно має стратегічного значення для стабілізації територіальних громад, відновлення економічного потенціалу та запобігання соціальним кризам, але відсутність скоординованих довгострокових програм призводить до хронічної ізоляції переселенців, зростання напруги в громадах та неефективного використання ресурсів. Проблема полягає у відсутності комплексних стратегічних алгоритмів, які б враховували психологічні травми, економічні бар'єри, правові обмеження та регіональні особливості воєнного стану, що безпосередньо пов'язано з практичними завданнями формування конкурентних переваг громад через ефективне управління соціальними послугами.

Олексій Гаврилук у демографічних студіях 2024 р. проаналізував соціально-економічні виклики інтеграції ВПО, акцентуючи на просторовому розподілі та потенціалі для резилієнтного розвитку громад [2]. Стеценко А.І. та Маєвська Н.С. (2025) емпірично дослідили психосоціальну підтримку ВПО в Київській області, виділивши роль інтеграційних хабів та освітніх програм для довгострокової адаптації [6]. Водночас бракує практичних схем впровадження програм з контролем ефективності та міжвідомчою координацією [2,6].

Ключовим орієнтиром представленої статті є комплексний розгляд, яким чином відбуваються процеси соціальної інтеграції людей, які були змушені покинути свої оселі та переїхати в межах України, виявити ключові труднощі, та запропонувати дієві тактики, спрямовані на усунення цих бар'єрів задля ефективної інтеграції ВПО у громади.

Виклики, спричинені масштабним примусовим переміщенням, вимагають від уряду, місцевих спільнот мобілізації колосальних ресурсів для забезпечення адаптації, інтеграції (або реінтеграції) потерпілих та надання їм належної соціальної опори. Паралельно з цим, самі особи, переміщені всередині країни, зіштовхуються з низкою складних і багатоаспектних труднощів, особливо коли вони належать до найбільш уразливих груп. Причина цього в тому, що їм необхідно долати наслідки психологічного потрясіння від вимушеного відходу та синхронізувати свій уклад життя з новою реальністю, яка часто є непередбачуваною.

Питання соціальної інтеграції українців, стало вкрай значущим через тривалу фазу конфронтації, яка стартувала ще у 2014 році, а згодом загострилася через повномасштабне вторгнення у 2022-му. За цей час мільйони людей змінили місце проживання у прагненні знайти захист [5, с. 130]. Адаптація ВПО – це багатогранний виклик, що передбачає не лише фізичне виживання, а й психологічну перебудову, культурне залучення та соціальне пристосування до змінених реалій.

За концепцією Керівних принципів ООН з питань внутрішнього переміщення (1998), тривале розв'язання проблеми ВПО досягається через три основні шляхи: (1) повернення до місць походження (репатріація); (2) інтеграція в поточних громадах прихистку; (3) переселення до інших регіонів країни [11]. В умовах триваючих бойових дій найреалістичнішим варіантом стає локальна інтеграція в приймаючих територіальних громадах.

Постміграційний контекст є визначальним чинником у соціально-психологічній адаптації, з урахуванням того що, він відкриває можливості для залучення до нового життєвого простору та громади [1]. Значний вплив на адаптаційний процес мають такі фактори, як безробіття, нестабільність житлових умов, страх перед можливою репатріацією, а також випадки соціальної дискримінації. Ці умови не тільки посилюють відчуття ізоляції, але й створюють постійні стресові фактори для переміщеного населення, які мають вирішальний вплив на процес їх соціально-психологічної адаптації.

Формування та впровадження методів поведінки з вимушено переміщеними особами мусить ґрунтуватися на усвідомленні того, що нерівномірний перебіг бойових дій унеможлиблює швидке і безпечно повернення до помешкань для сотень тисяч громадян. Наразі першочерговим завданням у стратегії стосовно ВПО має стати їхня розбудова та повноцінна соціально-економічна інтеграція. Переважна більшість кроків, здійснених дотепер, мали характер невідкладного реагування та вжиття термінових заходів. Підтримка від уряду здебільшого зосереджена на наданні матеріальної, фінансової та медичної допомоги, навіть якщо ця допомога й має певні недоліки.

Процес інтеграції ВПО в Україні стикається з низкою викликів, серед яких ключовим є криза тимчасовості та відсутність довгострокових програм підтримки. Соціальне напруження часто підживлюється економічною конкуренцією та нерозумінням критеріїв надання допомоги, що породжує відчуття несправедливості серед місцевого населення. Для сталого результату необхідна тісна взаємодія місцевої влади, соціальних служб та самих громад.

З метою вивчення першочергових засобів, що здатні підтримати пристосування переміщених осіб, було визначено чотири блоки: особисті, матеріальні, соціальні та культурні.

Ресурсний підхід акцентує на доступі до ресурсів для успішної адаптації, зокрема:

Особистісні: психологічна стійкість, оптимізм, навички розв'язання проблем, вік, стать, освіта, професія (допомагають долати складнощі).

Соціальні: підтримка родини, друзів, громади, доступ до інформації, соціалізація (забезпечують побудову зв'язків, інтеграцію та емоційну опору в новому оточенні).

Економічні (матеріальні): стабільний дохід, робота, фінансова допомога (гарантують матеріальну стабільність і планування майбутнього).

Культурні: пристосування до нової культури зі збереженням ідентичності (сприяють взаєморозумінню, уникненню конфліктів).

Ресурсний підхід застосовується для аналізу адаптації ВПО, де брак ресурсів (особливо у самотніх чи літніх) ускладнює процес.

Оці ресурси відіграють вирішальну роль у пристосуванні, даючи змогу внутрішньо переміщеним особам (ВПО) успішно долати труднощі та сприяти налагодженню ефективної інтеграції.

Важливим аспектом є групова динаміка. Як зазначає І. Тарасенко, позитивний груповий клімат, що включає взаємодопомогу, довіру та розуміння, значно знижує емоційне навантаження на учасників групи [7]. Учасники таких об'єднань із числа ВПО отримують змогу висловити свої тяготи, обмінятися життєвим досвідом та знайти підтримку серед тих, хто їх розуміє. Це дозволяє ВПО швидше інтегруватися у новій місцевості.

Однією з ключових місій влади є працевлаштування ВПО. Отримуючи заробіток, переміщені особи зможуть покривати витрати на оренду, харчування, медикаменти, та побутових речей.

Соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні виступає невід'ємною частиною загального процесу відновлення та інтеграції громадян, котрі зазнали впливу збройних зіткнень, ворожої агресії та інших надзвичайних обставин. Від початку подій на Донбасі у 2014 році та з початком повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році державні установи, громадські організації та міжнародні донори зосередили зусилля на наданні допомоги переселенцям, використовуючи комплексні методики та інструменти підтримки.

З самого початку бойових дій, УВКБ ООН працює над забезпеченням прав людей, надаючи різнобічну підтримку: від гуманітарної допомоги до тимчасового притулку [9].

Переміщені особи (ВПО) — це повноправні громадяни своєї країни, які володіють усім комплексом економічних, соціальних, цивільних [10]. Однак переселенці не мають бути прив'язані до гуманітарної допомоги, їм бажано поступово відновлювати можливості працювати, якщо дозволяє вік дитини, покращувати соціально-культурні та суспільні зв'язки.

Програми психологічної підтримки для ВПО в Україні зазвичай охоплюють комплексні послуги, зокрема консультації психологів підтримку соціальних працівників, організацію груп взаємодопомоги та роботу кризових центрів. Відвідувачі таких осередків отримують доступ до консультативної підтримки у зручному форматі — індивідуально чи разом із групою. Такий підхід поєднує професійні методи лікування з можливістю знайти розуміння серед людей, що мають подібні життєві обставини [5].

Що ж, соціальна підтримка має бути зосереджена насамперед на гарантуванні прав та врегулюванні становища переміщених осіб, які шукають притулку, з метою якнайшвидше вивести їх зі стану залежності від гуманітарної підтримки, де це реально здійснити. Оптимальним рішенням видається відновлення їхньої спроможності до праці та реінтеграція у соціально-культурний та громадський простір.

Таким чином, обґрунтовано потребу переходу від соціальної допомоги до стратегічного соціального менеджменту. Впровадження інтегрованих адаптаційних програм, які поєднують психологічну підтримку, заходи із працевлаштування та правову допомогу, сприятиме ефективній інтеграції ВПО та формуванню стійких переваг громад у період після кризи.

З огляду на сказане, адаптація громадян, вимушено переселених у межах країни, до нового соціального середовища в умовах воєнного протистояння, являє собою ключовий елемент для стабілізації як самих територіальних громад, так і для відновлення їхнього економічного рівня. Аналіз основних викликів, включно з психологічними травмами, економічними бар'єрами, соціальною напругою та специфікою регіонів, підкреслює необхідність переходу від одноразової допомоги до системного підходу в управлінні соціальними процесами. Впровадження інтегрованих адаптаційних програм, які поєднують психологічну підтримку, заходи із працевлаштування, правову допомогу і постійний моніторинг, сприятиме ефективній інтеграції ВПО, накопиченню людського капіталу та формуванню стійких конкурентних переваг громад у період після кризи.

Список використаних джерел

1. Волошин С. Особливості змісту соціально-психологічної адаптації ВПО. НаУОА. Серія «Психологія» 2019. № 9. С. 73–76.
2. Гаврилук О.К. Демографічні наслідки внутрішньої міграції в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2024. Вип.1. С. 148–162.
3. Завальний В. Загальнотеоретичні особливості правового статусу ВПО. Аналітично-порівняльне правознавство. Вип. 6. 2022. С. 213-217.
4. Кузьмич Т. Соціальна адаптація внутрішньо переміщених сімей з дітьми. Львів: Апріорі. 2020. С. 126-134.
5. Луцишин Г., Завада Я. Особливості діяльності міжнародних організацій щодо захисту прав ВПО. Філософсько-політологічні студії 2021. Вип. 37. С. 170-177.
6. Стеценко А.І., Маєвська Н.С. Психосоціальна підтримка ВПО: роль хабів у Київській області. *Habitus*. 2025. №74. С. 66–75
7. Песоцька, Ю. (2022). Соціальна реабілітація та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб. *Social Work and Education*, 9(1), 89–99. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.7>
8. Офіційний вебпортал парламенту України Верховна Рада України. URL <https://www.rada.gov.ua/>

9. Агентство ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН). URL <https://www.unhcr.org/ua/overview>
10. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18/ed20250305>
11. Керівні принципи ООН у справах ВПО. UNHCR. 1998. 41 с. Режим доступу: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf>.

ECONOMIC CONSEQUENCES OF FORCED MIGRATION OF UKRAINIANS UNDER MARTIAL LAW

Semenchenko Andrii

PhD in Economics, Associate Professor

ORCID: 0000-0003-2354-0774

Vereshchaka Anzhela

First (Bachelor's) level higher education student

Department of Social Economics

Simon Kuznets Kharkiv National

University of Economics, Ukraine

Abstract. Under martial law in Ukraine, forced migration of the population is becoming widespread. The main economic consequences are manifested through remittances, which support the domestic market, affect consumer demand, and inflationary processes. Migration is generally a complex and multifaceted process that encompasses various forms of population movement between territories and is driven by a wide range of causes. Economically motivated migration is aimed at improving material well-being and expanding financial prospects. It can manifest itself in employment abroad, starting a business in another country, or investing capital in foreign economic projects. Socially motivated migration, in turn, is associated with the desire to change one's social status, achieve better living conditions, or access higher-quality services. In addition, migration changes the demographic structure of a country, reduces the working-age population, and creates social challenges for the state.

Keywords: forced migration, remittances, economic consequences, employment, working-age population, Ukraine.

Problem statement. The forced migration of Ukrainians under martial law is one of the most pressing socio-economic problems of our time. Since the start of the full-scale invasion of Ukraine, the mass evacuation of the population has led to significant demographic and economic changes. According to UNHCR data, in 2025, about 10 million Ukrainians were forced to become refugees or internally displaced persons, which has a combined impact on the domestic market, employment structure, and social sphere.